

บทที่ 5

การเปรียบเทียบข้อกำหนดที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพ รายการเด็กทางโทรทัศน์

ผลการวิจัยในบทนี้เป็นการเปรียบเทียบเชิงวิเคราะห์ผลการศึกษาที่ได้จากบทที่ 4 เพื่อทำการเปรียบเทียบหาความแตกต่าง ระหว่างข้อกำหนดที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพรายการเด็กทางโทรทัศน์ จากมุมมองของรัฐ กลุ่มทางสังคมที่ห่วยโยเด็ก และผู้ผลิตรายการ ซึ่งทำให้ทราบว่า แต่ละฝ่ายมีเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพรายการเด็กทางโทรทัศน์อย่างไร ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งแยกคุณภาพของรูปแบบรายการ กับคุณภาพของเนื้อหาออกจากกัน เพื่อให้เห็นภาพความแตกต่าง และจุดร่วมของบรรดากลุ่มผู้ประเมินที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์รายการเด็กทางโทรทัศน์ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ข้อกำหนดที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพรายการเด็กทางโทรทัศน์

- มุมมองของรัฐ

คุณลักษณะด้านรูปแบบของรายการ

ที่ผ่านมา นโยบายรัฐไม่เคยให้ มีข้อกำหนดด้านรูปแบบรายการเด็กทางโทรทัศน์เอาไว้เลย จนกระทั่งล่าสุด หลังจากมีมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ. 2546 ได้มีการระบุไว้ใน “นิยามรายการ” ของคณะทำงานเพื่อเตรียมการดำเนินงานตามนโยบายการใช้สื่อของรัฐเพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ของเด็ก เยาวชน และครอบครัว

“รูปแบบและวิธีการนำเสนอเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ไม่เลียนแบบใคร ดูแล้วเข้าใจง่าย เหมาะกับเด็กและเยาวชนในแต่ละวัย มีการใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย และใช้ภาษาไทยที่ถูกต้องชัดเจน”

คุณลักษณะด้านเนื้อหาของสาระของรายการ

ลักษณะคุณภาพด้านเนื้อหาของสาระของรายการ เป็นข้อกำหนดที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพของรัฐเป็นหลัก โดยเน้นในเรื่องการให้การศึกษาและความรู้ รวมทั้งการพัฒนาเด็กในด้านต่างๆ ตามความเหมาะสมกับวัยของเด็ก ซึ่งเป็นข้อกำหนดที่พบมากที่สุดนโยบายของรัฐ

“ควรจัดรายการที่มีเนื้อหาของสาระประโยชน์เกี่ยวกับความรู้ การศึกษา ส่งเสริมประสบการณ์ และการเรียนรู้ด้านต่างๆ ของเด็ก”

ด้านการพัฒนาเด็ก รัฐมีมุมมองในการส่งเสริมพฤติกรรมอันที่เป็นพึงประสงค์ของสังคม ดังนี้

“ควรนำเสนอเนื้อหาส่งเสริมคุณภาพชีวิต ถ่ายทอดค่านิยมที่ดี นำเสนอพฤติกรรมที่เป็นตัวอย่างที่ดี ยกย่องบุคคลที่ดี ต้องสอดคล้องและส่งเสริมประเพณีอันดีงาม”

“พัฒนาจิตใจ เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรมอันดีงาม”

“เสริมความคิด ความเชื่อ ทศนคติ โลกทัศน์ แบบอย่างการดำเนินชีวิต และสุขภาพของเด็กและเยาวชน”

ในด้านความบันเทิง มักจะมีกำหนดไว้โดยให้มีควบคู่กับสาระความรู้เสมอ ดังนี้

“ควรจัดรายการให้ความรู้และความบันเทิงให้เหมาะสมกับพัฒนาการเด็ก”

รัฐมักระบุไว้เรื่องความเหมาะสมกับวัยของเด็ก แต่ไม่ได้มีความชัดเจนในเรื่องความต้องการความสนใจในแต่ละช่วงอายุ จนกระทั่งล่าสุด ที่มีการนิยามรายการเด็กทางโทรทัศน์ จึงมีการจัดกลุ่มเด็กให้เป็นแนวทางในการผลิตรายการดังนี้

- สำหรับเด็กปฐมวัย (3-5 ปี) รายการต้องมีส่วนช่วยให้เด็กเล็กรู้จักจำแนกถูกผิด ชั่วดี ส่งเสริมจริยธรรม คุณธรรม มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ (EQ) ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ"

- สำหรับเด็กวัยประถมศึกษา (6-12 ปี) รายการต้องมีส่วนส่งเสริมให้เด็กสนใจใฝ่รู้แต่สิ่งที่ดีงาม มีความรับผิดชอบ มีความคิดสร้างสรรค์ มีคุณธรรม รู้จักประหยัดอดออม และรู้จักควบคุมตนเอง มีเนื้อหาให้เยาวชนสนใจในกิจกรรมสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้เด็กรักการอ่าน การเขียนภาษาไทย และภาษาที่ 2 ให้ความรู้ 4 ด้าน ประกอบด้วย ความรู้ด้านชีวิตและสุขภาพ ด้านวิทยาศาสตร์ ด้านชีวิตสัตว์ พืช และด้านสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการออกกำลังกาย ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬาและทักษะทางการกีฬา

- สำหรับวัยรุ่น (13-18 ปี) รายการต้องสร้างแบบอย่าง (Model) ที่ดีให้กับเยาวชน ปลุกฝังทัศนคติทางเพศที่ถูกต้อง ชี้นำการดำเนินชีวิตให้อยู่ในครรลองอันดีงาม ส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องเพศ พัฒนาการของมนุษย์สัมพันธ์ภาพในครอบครัว การคบเพื่อน ความรัก ค่านิยมทางเพศ พฤติกรรมทางเพศที่เปลี่ยนแปลงไปตามช่วงอายุ การแสดงออกที่เหมาะสม ตลอดจนสุขภาพทางเพศ เพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย รายการส่งเสริมกิจกรรมสร้างสรรค์ และแก้ปัญหาวัตถุนิยม อายุมข การขาดความรับผิดชอบต่อสังคม

"เนื้อหาควรมีความหลากหลาย"

ในขณะที่รัฐต้องการให้สื่อทำหน้าที่ในการให้ความรู้และพัฒนาเด็ก รัฐไม่ได้มองเฉพาะกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเด็ก แต่กลับมองรวมไปถึงครอบครัว พ่อแม่ผู้ปกครอง ซึ่งรัฐต้องการส่งเสริมความรู้ด้านการอบรมเลี้ยงดูเด็กด้วย เพื่อสร้างสรรค์สังคมไปในแนวทางที่พึงปรารถนา เช่น

"ควรนำเสนอเนื้อหาส่งเสริมบทบาทของการเป็นพ่อแม่ลูกที่ดี รวมถึงการแบ่งภาระรับผิดชอบในครัวเรือน ความรู้ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้มีพัฒนาการตามวัย"

"ส่งเสริมสถาบันครอบครัว รวมทั้งส่งเสริมจริยธรรมและศีลธรรมอันดีของประชาชน"

"ควรจัดให้มีเนื้อหาเป็นผู้ช่วยครูและพ่อแม่ผู้ปกครอง ในการอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชน ให้เป็นพลเมืองที่ดีของชาติ"

นอกจากนี้ ยังมีการระบุถึงเนื้อหาหรือภาพที่สื่อไม่ควรนำเสนอ หลักในการโฆษณา การปกป้องคุ้มครองเด็ก ดังต่อไปนี้

"ต้องไม่มีเนื้อหาที่สื่อให้เห็นการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา ต้องไม่มีคำพูดที่หยาบ โหลนหรือภาษาที่ไม่สุภาพ (ยกเว้นคำพูดตามยุคตามสมัยบางคำของ วิทยุรุ่นที่ไม่ถึงขั้นหยาบคาย) และต้องไม่มีภาพหรือการแสดงออกทางเพศที่ไม่เหมาะสม"

"โฆษณาในรายการสำหรับเด็กและเยาวชนควรคำนึงถึงชนิดและความยาวในการโฆษณา ไม่ควรแฝงโฆษณาในรายการทุกรูปแบบ"

"ไม่เอาเปรียบและใช้ประโยชน์จากเด็ก ทั้งในกระบวนการผลิตและการนำเสนอเนื้อหา ให้เด็กมีส่วนร่วมผลิตรายการ"

- มุมมองกลุ่มทางสังคมที่ห่วงใยเด็ก

คุณลักษณะด้านรูปแบบรายการ

คุณลักษณะด้านรูปแบบรายการที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพรายการเด็กทางโทรทัศน์จะพบในมุมมองของกลุ่มผู้รางวัลโทรทัศน์ทองคำ และกลุ่มสนับสนุนด้านเงินทุนในการผลิต คือ สสส. หรือสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ โดยเน้นในความหลากหลายของรูปแบบรายการเช่นเดียวกับกลุ่มผู้ประเมินอื่นๆ

"รายการโทรทัศน์ควรมีรูปแบบหลากหลาย น่าประทับใจ เหมาะสมกับวัยของเด็ก"

"รูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ เป็นนวัตกรรม แตกต่างจากรายการทั่วไป"

นอกจากนี้ ในด้านรูปแบบที่มีความเหมาะสมกับวัย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้มีการรวบรวมรายละเอียดเอาไว้ดังนี้

- เด็กปฐมวัยอายุ 3-5 ปี ให้นำเสนอรูปแบบการ์ตูน หรือหุ่น ละคร วาไรตี้
- เด็กระดับประถมศึกษาอายุ 6-12 ปี ให้นำเสนอรูปแบบข่าว วาไรตี้ Talk ละคร สารคดีในหรือต่างประเทศ Quiz Show
- วัยรุ่นอายุ 13-18 ปี ให้นำเสนอรูปแบบ สารคดี สนทนา Talk Show วาไรตี้

ผู้ให้รางวัลโทรทัศน์ทองคำ ยังได้กำหนดองค์ประกอบของรายการไว้ดังนี้

“มุกกลิ้ง แสง เสียง เอฟเฟ็ค มีความเหมาะสมและสวยงาม”

“รายการข่าวสารสาระหรือข่าวประจำวันที่ไม่เคร่งเครียดจนเกินไป มีวิธีนำเสนอที่ผ่อนคลายจะทำให้เด็กอยากดูมากขึ้น”

คุณลักษณะด้านเนื้อหาของสาระของรายการ

การตัดสินใจคุณภาพรายการเด็กทางโทรทัศน์ของกลุ่มทางสังคมที่ห่วงใยเด็กนี้ มีมุมมองเป็นกรอบที่กว้างและหลากหลายมาก รวมทั้งยังมีความแตกต่างกันเองระหว่างกลุ่ม ดังต่อไปนี้

“รายการโทรทัศน์ต้องมีประโยชน์ มีเนื้อหาสาระที่สร้างสรรค์ และผสมผสานระหว่างสาระความรู้กับความบันเทิงเข้าด้วยกันได้อย่างกลมกลืน”

“ควรปลูกฝังพัฒนาการด้านระบบความคิด ให้คิดอย่างมีวิจารณญาณ ไตร่ตรองทบทวน อย่างเป็นเหตุเป็นผล คิดอย่างสร้างสรรค์ คิดเป็นระบบ รวมทั้งคิดอย่างมีสมาธิ”

“ควรส่งเสริมและปลูกฝังให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้ ทั้งด้านความรับผิดชอบต่อนตนเองและผู้อื่น ส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัว ส่งเสริมความดี คุณธรรม จริยธรรม และเสริมสร้างความสามัคคีในสังคม”

“ให้การศึกษาในตามหลักสูตรการเรียนการสอนและพัฒนาการทางองค์ความรู้ของเด็ก
เยาวชน เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ เทคโนโลยี ภาษา ดนตรี กีฬา
ประวัติศาสตร์ ความรู้ทางด้านการประกอบอาชีพ”

“เนื้อหารายการโทรทัศน์จำเป็นต้องประกอบด้วยความหลากหลายทั้งในมิติของ
วัฒนธรรม เชื้อชาติ ศาสนา สังคม เพศ ชนชั้นทางเศรษฐกิจ ชนชั้นทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
กลุ่มผู้ด้อยโอกาส เช่นควรรักษาเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับวิถีชีวิตในต่างจังหวัด เท่าๆ กับวิถีชีวิตในเมือง”

“มีเนื้อหาสื่อความหมายและความเหมาะสมในเรื่องสิ่งแวดล้อม”

“เนื้อหาสาระมีประโยชน์ด้านข่าวสารความรู้, ความบันเทิง, สนองความต้องการของเด็ก,
สร้างค่านิยมที่ดีสอดคล้องกับสังคม”

“มีโฆษณาที่ไม่ขัดแย้งกับเนื้อหารายการ”

“ไม่ควรเน้นการโฆษณาสินค้า หรือเพื่อผลประโยชน์ของธุรกิจแต่เพียงอย่างเดียว”

“ควรนำวรรณกรรม หรือผลงานที่มีคุณค่า สะท้อนปัญหาสังคมหรือสร้างตัวแบบที่ดีใน
สังคมมาทำเป็นละครแทนละครน้ำเน่าในปัจจุบัน”

“ควรมีเนื้อหาส่งเสริมคุณค่าศิลปะ และส่งเสริมวัฒนธรรมไทย”

“รายการสอนภาษาต่างๆ (โดยเฉพาะภาษาไทย) ควรทำให้สนุก ไม่น่าเบื่อ มีเทคนิคการ
นำเสนอที่น่าสนใจ”

- มุมมองผู้ผลิตรายการเด็กทางโทรทัศน์

คุณลักษณะด้านรูปแบบรายการ

ในมุมมองของผู้ผลิตรายการเด็กทางโทรทัศน์ ยังสามารถแบ่งได้เป็น รูปแบบรายการและวิธีการนำเสนอรายการ

คุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพรายการเด็กทางโทรทัศน์ในด้านรูปแบบนั้น ผู้ผลิตรายการส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับความหลากหลายและเหมาะสมกับวัยของเด็ก

“รูปแบบรายการควรมีความหลากหลาย เหมาะสมและสอดคล้องกับความสนใจและพฤติกรรมของในแต่ละช่วงอายุ”

“รายการต้องมีความสนุกสนานเพลิดเพลิน สามารถดึงดูดความสนใจของเด็กได้”

นอกจากนี้ ยังมีผู้ผลิตรายการส่วนหนึ่ง เห็นว่า รูปแบบรายการบางลักษณะเป็นลักษณะที่เด็ก ๆ ชื่นชอบเป็นพิเศษ และน่าจะเหมาะสมกับเด็กมากกว่ารูปแบบอื่นๆ ได้แก่

“รูปแบบรายการควรเป็นลักษณะ edutainment มากกว่าสารคดี”

“รูปแบบรายการควรมีลักษณะแฟนตาซี”

“รูปแบบรายการควรเป็นวาไรตี้ที่หลากหลายในด้านเนื้อหาด้วย”

“รูปแบบที่เหมาะสมควรเป็นการตูนแอนิเมชัน”

อย่างไรก็ตาม ในส่วนของการ์ตูนแอนิเมชันนั้น ผู้ผลิตรายการแนะนำว่า ควรมีความระมัดระวังในการคัดเลือกการ์ตูนให้มีคุณภาพดีและเหมาะสมสำหรับเด็ก

ในส่วน of วิธีการนำเสนอรายการนั้น เรื่องความเหมาะสมกับวัยของเด็กยังเป็นสิ่งสำคัญอันดับแรกๆ ที่ผู้ผลิตรายการคำนึงถึง

“วิธีการนำเสนอรายการต้องให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของเด็กที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย และควรปรับเปลี่ยนให้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมเด็กอยู่เสมอ”

“วิธีการนำเสนอรายการที่เหมาะสมสำหรับเด็กวัย 7-11 ปี ควรนำเสนอเพียงประเด็นเดียว เพื่อไม่ให้เด็กสับสน”

“หุ่น mascot เป็นการนำเสนอที่เหมาะสมสำหรับเด็กวัยประถมศึกษา”

“วิธีการนำเสนอไม่ควรหือหาว รวดเร็วเกินไป ต้องคำนึงถึงการสร้างเสริมสมาธิของเด็กด้วย”

“วิธีในการนำเสนอรายการต้องน่าสนใจ สามารถดึงดูดความสนใจของเด็กได้ เช่น วิธีการพากย์ วิธีการเขียนบท การใช้คอมพิวเตอร์กราฟฟิก แอนิเมชัน เป็นต้น”

“มีความทันสมัย”

“สนุกสนาน ตื่นเต้น เร้าใจ”

“การเขียนบทต้องคำนึงถึงความเข้าใจของเด็กเป็นสำคัญ”

“เด็กสามารถมีส่วนร่วมในรายการได้ในระดับต่างๆ กัน”

“ต้องมีศิลปะในการนำเสนอรายการ”

คุณลักษณะด้านเนื้อหาของสาระของรายการ

คุณภาพในด้านเนื้อหาของสาระของรายการในมุมมองของผู้ผลิต ค่อนข้างใกล้เคียงกับมุมมองของกลุ่มอื่นๆ ในเรื่องการพัฒนาเด็ก การให้สิ่งที่ดีมีประโยชน์กับเด็ก และที่ต้องตระหนักถึงเสมอคือเรื่องความเหมาะสมกับวัยของเด็ก

“เนื้อหารายการมีความสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ และเหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละช่วงอายุ”

“เนื้อหารายการควรให้ความรู้และประโยชน์กับเด็กไม่เป็นพิษเป็นภัย เช่น ศีลธรรมและการสั่งสอนธรรมะแก่เด็ก จินตนาการ แรงบันดาลใจ ความรู้ คุณค่า แนวคิด วิถีชีวิต ส่งเสริมการอ่านให้กับเด็ก การทดลองวิทยาศาสตร์”

“ควรจะมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก พัฒนาสังคม เช่น ส่งเสริมทักษะความคิด กระบวนการคิดสร้างสรรค์ของเด็ก ปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีงามแก่เด็ก ช่วยกล่อมเกลาสติปัญญาและอารมณ์ของเด็ก ส่งเสริมด้านศิลปะ ส่งเสริมให้อื้อเพื่อพ่อแม่ แบ่งปันซึ่งกันและกัน ส่งเสริมให้เด็กเกิดแรงบันดาลใจ ส่งเสริมบุคลิกภาพ สุขภาพ และอารมณ์จิตใจ”

“เนื้อหาควรมีความหลากหลาย”

ในกรณีของผู้ผลิตรายการ โฆษณาในเนื้อหารายการเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ต้องประสบบในการทำงานในสภาพของความเป็นจริงทางสังคม ซึ่งมองแยกกันเป็น 3 ประเด็นคือ

“รายการเด็กทางโทรทัศน์ไม่ควรจะมีโฆษณาสินค้า หรือแฝงโฆษณาสินค้าในเนื้อหารายการ”

“ให้มีโฆษณาได้ในลักษณะการโฆษณาเพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์ขององค์กร”

“รายการเด็กสามารถแฝงโฆษณาได้ หากไม่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมของเด็ก ซึ่งขึ้นอยู่กับการพิจารณาของผู้ผลิตรายการเอง”

ตารางที่ 5.1 เปรียบเทียบข้อกำหนดที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพรายการเด็กทางโทรทัศน์

รัฐ	กลุ่มทางสังคมที่ห่วงใยเด็ก	ผู้ผลิตรายการเด็กทางโทรทัศน์
<p><u>คุณลักษณะด้านรูปแบบของรายการ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> รูปแบบและวิธีการนำเสนอเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ไม่เลียนแบบใคร ดูแล้วเข้าใจง่ายเหมาะกับเด็กและเยาวชนในแต่ละวัย มีการใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย และใช้ภาษาไทยที่ถูกต้องชัดเจน 	<p><u>คุณลักษณะด้านรูปแบบของรายการ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> รายการโทรทัศน์ควรมีรูปแบบหลากหลาย น่าประทับใจ เหมาะสมกับวัยของเด็ก รูปแบบการนำเสนอน่าสนใจ เป็นนวัตกรรมแตกต่างจากรายการทั่วไป เด็กปฐมวัยอายุ 3-5 ปี ให้นำเสนอรูปแบบการ์ตูนหรือหุ่น ละคร วาไรตี้ เด็กระดับประถมศึกษาอายุ 6-12 ปี ให้นำเสนอรูปแบบข่าว วาไรตี้ Talk ละคร สารคดีในหรือต่างประเทศ Quiz Show วัยรุ่นอายุ 13-18 ปี ให้นำเสนอรูปแบบ สารคดี สันทนาการ Talk Show วาไรตี้ มุกตลก แสง เสียง เอฟเฟ็ค มีความเหมาะสมและสวยงาม มีวิธีนำเสนอข่าวที่ผ่อนคลายไม่เคร่งเครียดจนเกินไปจะทำให้เด็กอยากดูมากขึ้น 	<p><u>คุณลักษณะด้านรูปแบบรายการ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> รูปแบบรายการควรมีความหลากหลาย เหมาะสมและสอดคล้องกับความสนใจและพฤติกรรมของในแต่ละช่วงอายุ รายการต้องมีความสนุกสนานเพลิดเพลิน สามารถดึงดูดความสนใจของเด็กได้ รูปแบบรายการควรเป็นลักษณะ edutainment มากกว่าสารคดี รูปแบบรายการควรมีลักษณะแฟนตาซี รูปแบบรายการควรเป็นวาไรตี้ที่หลากหลายในด้านเนื้อหาด้วย รูปแบบที่เหมาะสมควรเป็นการตูนแอนิเมชั่น <p><u>คุณลักษณะด้านวิธีการนำเสนอรายการ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> วิธีการนำเสนอรายการต้องให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของเด็กที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย และควรปรับเปลี่ยนให้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมเด็กอยู่เสมอ

ตารางที่ 5.1 เปรียบเทียบข้อกำหนดที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพรายการเด็กทางโทรทัศน์ (ต่อ)

รัฐ	กลุ่มทางสังคมที่ห่วงใยเด็ก	ผู้ผลิตรายการเด็กทางโทรทัศน์
		<ul style="list-style-type: none"> • วิธีการนำเสนอรายการที่เหมาะสมสำหรับเด็กวัย 7-11 ปี ควรนำเสนอเพียงประเด็นเดียวเพื่อไม่ให้เด็กสับสน • หุ่น mascot เป็นการนำเสนอที่เหมาะสมกับเด็กวัยประถมศึกษา • วิธีการนำเสนอไม่ควรหวือหวา รวดเร็วเกินไป ต้องคำนึงถึงการสร้างเสริมสมาธิของเด็กด้วย • วิธีในการนำเสนอรายการต้องน่าสนใจ สามารถดึงดูดความสนใจของเด็กได้ เช่น วิธีการพากย์ วิธีการเขียนบท การใช้คอมพิวเตอร์กราฟฟิกแอนิเมชัน เป็นต้น • มีความทันสมัย • สนุกสนาน ตื่นเต้น ไร้อันตราย • การเขียนบทต้องคำนึงถึงความเข้าใจของเด็กเป็นสิ่งสำคัญ • เด็กสามารถมีส่วนร่วมในรายการได้ในระดับต่างๆ กัน • ต้องมีศิลปะในการนำเสนอรายการ

ตารางที่ 5.1 เปรียบเทียบข้อกำหนดที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพรายการเด็กทางโทรทัศน์ (ต่อ)

รัฐ	กลุ่มทางสังคมที่ห่วงใยเด็ก	ผู้ผลิตรายการเด็กทางโทรทัศน์
<p>คุณลักษณะด้านเนื้อหาของรายการ</p> <ul style="list-style-type: none"> • ควรจัดรายการที่มีเนื้อหาสาระประโยชน์เกี่ยวกับความรู้ การศึกษา ส่งเสริมประสบการณ์และการเรียนรู้ด้านต่างๆ ของเด็ก • ควรนำเสนอเนื้อหาส่งเสริมคุณภาพชีวิต ถ่ายทอดค่านิยมที่ดี นำเสนอพฤติกรรมที่เป็นตัวอย่างที่ดี ยกย่องบุคคลที่ดี ต้องสอดคล้องและส่งเสริมประเพณีอันดีงาม • พัฒนาจิตใจ เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรมอันดีงาม • เสริมความคิด ความเชื่อ ทศนคติ โลกทัศน์ แบบอย่างการดำเนินชีวิต และสุขภาพของเด็กและเยาวชน • ควรจัดรายการให้ความรู้และความบันเทิงให้เหมาะสมกับพัฒนาการเด็ก 	<p>คุณลักษณะด้านเนื้อหาของรายการ</p> <ul style="list-style-type: none"> • รายการโทรทัศน์ต้องมีประโยชน์ มีเนื้อหาสาระที่สร้างสรรค์ และผสมผสานระหว่างสาระความรู้กับความบันเทิงเข้าด้วยกันได้อย่างกลมกลืน • ควรปลูกฝังพัฒนาการด้านระบบความคิด ให้คิดอย่างมีวิจารณญาณ ไตร่ตรองทบทวนอย่างเป็นเหตุเป็นผล คิดอย่างสร้างสรรค์ คิดเป็นระบบ รวมทั้งคิดอย่างมีสมาธิ • ควรส่งเสริมและปลูกฝังให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้ ทั้งด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น ส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัว ส่งเสริมความดี คุณธรรม จริยธรรม และเสริมสร้างความสามัคคีในสังคม 	<p>คุณลักษณะด้านเนื้อหาของรายการ</p> <ul style="list-style-type: none"> • เนื้อหารายการมีความสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ และเหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละช่วงอายุ • ควรจะมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก พัฒนาสังคม เช่น ส่งเสริมทักษะความคิด • กระบวนการคิดสร้างสรรค์ของเด็ก ปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีงามแก่เด็ก ช่วยกล่อมเกลาสติปัญญา และอารมณ์ของเด็ก ส่งเสริมด้านศิลปะ ส่งเสริมให้เอื้อเพื่อเผื่อแผ่ แบ่งปันซึ่งกันและกัน ส่งเสริมให้เด็กเกิดแรงบันดาลใจ ส่งเสริมบุคลิกภาพ สุขภาพ และอารมณ์จิตใจ • เนื้อหาควรมีความหลากหลาย • รายการเด็กทางโทรทัศน์ไม่ควรจะมีโฆษณาสินค้าหรือแฝงโฆษณาสินค้าในเนื้อหารายการ

ตารางที่ 5.1 เปรียบเทียบข้อกำหนดที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพรายการเด็กทางโทรทัศน์ (ต่อ)

รัฐ	กลุ่มทางสังคมที่ห่วยโยเด็ก	ผู้ผลิตรายการเด็กทางโทรทัศน์
<ul style="list-style-type: none"> • สำหรับเด็กปฐมวัย (3-5 ปี) รายการต้องมีส่วนช่วยให้เด็กเล็กรู้จักจำแนกถูกผิด ชั่วดี ส่งเสริมจริยธรรม คุณธรรม มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ (EQ) ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ” • สำหรับเด็กวัยประถมศึกษา (6-12 ปี) รายการต้องมีส่วนส่งเสริมให้เด็กสนใจใฝ่รู้แต่สิ่งที่ดีงาม มีความรับผิดชอบ มีความคิดสร้างสรรค์ มีคุณธรรม รู้จักประหยัดอดออม และรู้จักควบคุมตนเอง มีเนื้อหาให้เยาวชนสนใจในกิจกรรมสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้เด็กรักการอ่าน การเขียนภาษาไทย และภาษาที่ 2 ให้ความรู้ 4 ด้าน ประกอบด้วย ความรู้ด้านชีวิต และสุขภาพ ด้านวิทยาศาสตร์ ด้านชีวิตสัตว์ พืช และด้านสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการออกกำลังกาย ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬาและทักษะทางการกีฬา 	<ul style="list-style-type: none"> • วัฒนธรรม เชื้อชาติ ศาสนา สังคม เพศ ชนชั้นทาง เศรษฐกิจ ชนชั้นทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่ม ผู้ด้อยโอกาส เช่นคนร่นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับวิถีชีวิตในต่างจังหวัด เท่ำๆ กับวิถีชีวิตในเมือง • มีเนื้อหาสื่อความหมายและความเหมาะสมในเรื่อง สิ่งแวดล้อม • เนื้อหาสาระมีประโยชน์ด้านข่าวสารความรู้, ความบันเทิง, สนองความต้องการของเด็ก, สร้างค่านิยมที่ดีสอดคล้องกับสังคม • ให้การศึกษาในตามหลักสูตรการเรียนการสอนและพัฒนาการทางองค์ความรู้ของเด็ก เยาวชน เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ เทคโนโลยี ภาษา ดนตรี กีฬา ประวัติศาสตร์ ความรู้ทางด้านการประกอบอาชีพ • เนื้อหารายการโทรทัศน์จำเป็นต้องประกอบด้วย ความหลากหลาย • มีโฆษณาที่ไม่ขัดแย้งกับเนื้อหารายการ • ไม่ควรเน้นการโฆษณาสินค้า หรือเพื่อผลประโยชน์ของธุรกิจแต่เพียงอย่างเดียว 	<ul style="list-style-type: none"> • ให้มีโฆษณาได้ในลักษณะการโฆษณาเพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์ขององค์กร • รายการเด็กสามารถแฝงโฆษณาได้ หากไม่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมของเด็ก ซึ่งขึ้นอยู่กับการพิจารณาของผู้ผลิตรายการเอง

ตารางที่ 5.1 เปรียบเทียบข้อกำหนดที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพรายการเด็กทางโทรทัศน์ (ต่อ)

รัฐ	กลุ่มทางสังคมที่ห่วยวัยเด็ก	ผู้ผลิตรายการเด็กทางโทรทัศน์
<ul style="list-style-type: none"> • สำหรับวัยรุ่น (13-18 ปี) รายการต้องสร้างแบบอย่าง (Model) ที่ดีให้กับเยาวชน ปลุกฝังทัศนคติทางเพศที่ถูกต้อง ซึ่งนำการดำเนินชีวิตให้อยู่ในครรลองอันดีงาม ส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องเพศ พัฒนาการของมนุษย์สัมพันธ์ภาพในครอบครัว การคบเพื่อน ความรัก ค่านิยมทางเพศ พฤติกรรมทางเพศที่เปลี่ยนแปลงไปตามช่วงอายุ การแสดงออกที่เหมาะสม ตลอดจนสุขภาพทางเพศ เพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย รายการส่งเสริมกิจกรรมสร้างสรรค์ และแก้ปัญหาวัตถุนิยม อบายมุข การขาดความรับผิดชอบต่อสังคม • เนื้อหาควรมีความหลากหลาย • ควรนำเสนอเนื้อหาส่งเสริมบทบาทของการเป็นพ่อแม่ลูกที่ดี รวมถึงการแบ่งภาระรับผิดชอบในครัวเรือน ความรู้ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้มีพัฒนาการตามวัย • ส่งเสริมสถาบันครอบครัว รวมทั้งส่งเสริมจริยธรรมและศีลธรรมอันดีของประชาชน 	<ul style="list-style-type: none"> • ควรนำวรรณกรรม หรือผลงานที่มีคุณค่า สะท้อนปัญหาสังคมหรือสร้างตัวแบบที่ดีในสังคมมาทำเป็นละครแทนละครน้ำเน่าในปัจจุบัน • ควรมีเนื้อหาส่งเสริมคุณค่าศิลปะ และส่งเสริมวัฒนธรรมไทย • รายการสอนภาษาต่างๆ (โดยเฉพาะภาษาไทย) ควรทำให้สนุก ไม่น่าเบื่อ มีเทคนิคการนำเสนอที่น่าสนใจ 	

ตารางที่ 5.1 เปรียบเทียบข้อกำหนดที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพรายการเด็กทางโทรทัศน์ (ต่อ)

รัฐ	กลุ่มทางสังคมที่ห่วงใยเด็ก	ผู้ผลิตรายการเด็กทางโทรทัศน์
<ul style="list-style-type: none"> • ควรจัดให้มีเนื้อหาเป็นผู้ช่วยครูและพ่อแม่ผู้ปกครอง ในการอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่ดีของชาติ • ต้องไม่มีเนื้อหาที่สื่อให้เห็นการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา ต้องไม่มีคำพูดที่หยาบโลนหรือภาษาที่ไม่สุภาพ (ยกเว้นคำพูดตามยุคตามสมัย บางคำของ วัยรุ่นที่ไม่ถึงขั้นหยาบคาย) และต้องไม่มีภาพหรือการแสดงออกทางเพศที่ไม่เหมาะสม • โฆษณาในรายการสำหรับเด็กและเยาวชนควรคำนึงถึงชนิดและความยาวในการโฆษณา ไม่ควรแฝงโฆษณาในรายการทุกรูปแบบ • ไม่เอาเปรียบและใช้ประโยชน์จากเด็ก ทั้งในกระบวนการผลิตและการนำเสนอเนื้อหา • ให้เด็กมีส่วนร่วมผลิตรายการ 		

จากข้อค้นพบข้างต้น ทำให้สามารถทราบถึงความแตกต่างด้านหลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพรูปแบบรายการเด็กได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยจะพบว่า รัฐวางเกณฑ์เรื่องรูปแบบรายการเด็กที่ทำให้รายการมีคุณภาพบนพื้นฐานการกำหนดกรอบกว้างๆ ในเชิงนโยบาย เพื่อการพัฒนาเด็กเป็นหลัก ไม่มีมุมมองที่จะแบ่งแยกระหว่างเนื้อหาและรูปแบบอย่างชัดเจน ส่วนกลุ่มทางสังคมที่ห่วงใยเด็ก มีการลงลึกในรายละเอียดของเนื้อหารายการมากขึ้น แต่ยังคงเห็นถึงผลประโยชน์ที่เด็กจะได้รับในเชิงอุดมการณ์ และมีความแตกต่างหลากหลายของข้อกำหนดมาก ในขณะที่กลุ่มผู้ผลิตรายการเด็กทางโทรทัศน์จะมีมุมมองในเชิงวิชาชีพที่ให้เกณฑ์ข้อกำหนดค่อนข้างเฉพาะเจาะจง และสามารถนำไปใช้ได้จริงในทางปฏิบัติ

อย่างไรก็ตาม เราจะเห็นว่า จุดร่วมกันของกลุ่มผู้ประเมินทั้ง 3 กลุ่มนั้นเมื่อกล่าวถึง "คุณภาพ" กลุ่มผู้ประเมินจะมีแนวทางประเมินคุณภาพรายการเด็กทางโทรทัศน์ในมุมมองเชิงอุดมคติ เป็นชุดของบรรทัดฐานทางสังคมที่นำมาตัดสินคุณลักษณะคุณภาพของรายการ โดยมีมุมมองในแนวทางเดียวกันว่า รายการเด็กทางโทรทัศน์ควรนำเสนอสิ่งที่เป็นเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ และมีส่วนช่วยในการพัฒนาเด็ก

ดังนั้น เราจึงพบข้อกำหนดร่วมที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพรายการเด็กทางโทรทัศน์ระหว่างกลุ่มผู้ประเมิน 3 กลุ่ม ดังนี้

- รูปแบบรายการควรมีความหลากหลาย เหมาะสมและสอดคล้องกับความสนใจและพฤติกรรมของในแต่ละช่วงอายุ
- เนื้อหารายการมีความสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ และเหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละช่วงอายุ
- เนื้อหาต้องให้สาระประโยชน์ ความรู้ ไม่เป็นพิษเป็นภัยแก่เด็ก
- เนื้อหารายการควรปลูกฝังค่านิยมที่ดีแก่เด็ก